

MAHALLE MECLİSLERİ ÜZERİNE YORUMLAR*

José Ingenieros Halk Kitaplığı Yoldaşları

Buenos Aires şehrindeki mahallelerde, 19 ve 20 Aralık'ta yaşanan gelişmeler ve bunların sonucu olan ekonomik ve kurumsal durumdaki artan bozulmadan da önce, insanlar neredeyse kendiliğinden sokak köşelerinde memnuniyetsizliklerini paylaşmak ve etkili protesto biçimlerini tartışmak için toplanmaya başlamıştı. Fernando De la Rúa'nın iktidardan inişini izleyen iki haftada bu sıra dışı olguda artış gözlemlendi. Yaklaşık yirmi mahalle meclisi toplandı ve mahalleler-arası meclis (bölge meclisi) kuruldu. Haftada bir kez toplanan bu mecliste mahalle meclislerinin önerileri koordine ediliyor ve şehrin her mahallesinden ortalama 3000 "autoconvocados"^{**} katılıyor. Bugün sadece Buenos Aires'te 50'den fazla meclis çalışma halindeyken, Büyük Buenos Aires'te (ülkedeki en büyük demografik yoğunlaşmanın olduğu, şehri çevreleyen kentsel kuşak) ve ülkenin geri kalanında, bu yönde ilk adımlar atılmaya başlandı.

^{**} "Autoconvocados" Arjantin'de daha önce kurumsallaşmış siyasi gruplarda yer almamış ama siyasi eylemde bulunan kimse-leri tanımlamak için kullanılan bir kelimedir. "Kendi-toplanan" anlamına gelmektedir.

Ülke tarihinde daha önce görülmemiş, yeni başlamakta olan bu doğrudan demokrasi olgusu karşısında, bu harekete katılım ve gözlemden ortaya çıkan bazı düşünceleri şu şekilde formüle edebiliriz:

Söz konusu hareketin merkezinde yer alan Buenos Aires nüfusunun çoğunluğu orta sınıfa dahildir.

Mevcut ekonomik modele karşı gelişen protesto ve direniş hareketlerinin bir kaç yıllık bir gelecek dönemi oldu. Oysa orta sınıf, finansal güçlerin dikte ettikleri karşısında pasif bir gözlemci pozisyonu alarak, protesto hareketlerinin marjinalliği üzerinde duran kitle medyasının yarattığı konsensusu kabul ederek ve bu modelin kendilerine söz verdiği "avantajlar"dan olabildiğince faydalanarak, genellikle, bu gelişmelerden habersiz kalmıştı.

Yerel halk ile "karşı karşıya gelme"nin başlangıçtaki nedeni Ekonomi Bakanı Domingo Cavallo tarafından ortaya konan sağ-kanat sözde finansal ("corralito" denilen) düzenlemenin toptan reddedilmesi idi. Genel olarak bu

“corralito” küçük ve orta düzeydeki tasarrufun önemli bir kısmının, bankalar (ve genellikle bunlarla ilişkilendirilen büyük kuruluşlar) tarafından, bankacılık sektörünü çöküşten kurtarmak amacıyla kamulaştırılmasını öngören bir girişimi içeriyordu. Bu önlemlerin ucu sadece fakirleşen orta sınıfa –ki bu kesim koalisyon hükümetinin ana destekçisi olagelmıştır– doğrudan dokunmadı, aynı zamanda yerel ekonomide dört yıldan fazla süredir devam eden durgunluğu derinleştiren iç tüketimde harap edici etkilere de neden oldu. İktidara gelmek için kullanıldığını ama karşılığında yüz üstü bırakıldığını hisseden orta sınıfın meclislere katılarak temsili demokrasinin önerdiği geleneksel katılım biçimlerine karşı büyüyen güvensizlik ve reddedişe maddi biçimini vermesine yol açan işte bu durumdu.

Zamanla (olayların gerçekleştiği kısa süre içerisinde), meclislerin temel yönelimleri “corralito” ile ilgili özel konulardan ekonomik model ve siyasal sistemi ilgilendiren genel sorunlara kaydı. Aynı zamanda meclis ve

“piqueteros” hareketleri arasında bir uzlaşma zemini oluşmaya başladı. Başka bir sosyo-ekonomik gruplaşmadan gelen bu ikincisinin neo-liberal modele karşı uzun yıllar süren bir mücadele ve direniş geçmişi olmasına rağmen bir bütün olarak kapitalizme karşı net bir tavır yoktu. Bu noktayı, meclis üyeleri ve “piqueteros” hareketi arasındaki mücadele birliğini, sürecin en olumlu ve ilginç yönlerinden birisi olarak görüyoruz. Ayrıca hatırlanmalıdır ki mahalleler-arası mecliste “piqueteros”lar ve bürokratik sendika liderleri tarafından kendi kaderleriyle baş başa bırakılan (Bruckman tekstil işçileri ya da Zanon seramik işçilerinin fabrika işgalleri ve üretimin durdurulması örneklerinde olduğu gibi), işverenlere (ya da devlete) karşı mücadele eden, diğer işçi örgütleri temsilcilerinin de katılımı kabul edilmiştir.

Tüm bu meclis hareketi erken dönemlerinde ve

ilk adımlarını atmaya daha henüz başladı. Bu meclislerde siyasal katılım konusunda hiçbir tecrübesi olmayan yerel halkın yanı sıra sol’un her yelpazesinden tecrübeli militanlar ve pek itibar görmeyen geleneksel partilerin kötü kamufle edilmiş “pusucu”ları bir arada var olmakta.

Meclisler genelde dönüşümlü koordinatörlük, konuşma zamanı vb. ile yatay olarak işliyor. İçlerinde, insanlar oldukça özgür bir biçimde konuşuyor ve her türden fikrin zikredilmesi mümkün olabiliyor: kitle medyasının yabancılaştırıcı söylemlerini tekrarlayan naif yerel insanlardan, partinin yabancılaştırıcı söylemlerini tekrarlayan kendini feda etmeye meraklı militanlara, bayrak ve ulusal marş önünde huşu ile duran “ünlü” faşistlerden “ara sıra ortaya çıkan” özgürlükçülere vb. Yine de “sağduyu” üstün geliyor ve kurumların, liderliklerin ve siyasal partilerin en ufak bir belirtisine karşı ortaya çıkan bariz güvensizlik algılanabiliyor.

Her meclis diğer hepsine karşı bir özerkliğe sahip. Hiç bir meclis kendi dışındaki bir

meclis için konuşmuyor veya karar vermiyor. Bu özerklik, merkezîyetçilikten çok federalizme yakın bir tavrıyla, bu gibi yeni hareketlere özgü bir takım eksiklikler içerse de her meclisin kendi önergesini diğerlerine sunmakta eşit fırsata sahip olduğu mahalleler-arası meclisin koordinasyonunda yansıtılmaktadır.

Mahalleler-arası meclis konusunda vurgulanması gereken bir başka nokta ise bunların dönüşümlü olarak koordine edilmesidir. Bunun anlamı, mahalle meclislerinin mahalleler-arası meclisleri koordine ve organize etme fonksiyonlarını her hafta dönüşümlü olarak üstüne alıyor olmasıdır.

Son bir nokta, bu meclislerin kırılabilirliği konusundaki bir uyarının gerekliliğine ilişkindir; bu kırılabilirlik doğrudan ve halkçı demokrasi deneyiminden faydalanamayan bazı gruplarca ortaya

*Her meclis diğer hepsine karşı
bir özerkliğe sahip. Hiç bir
meclis kendi dışındaki bir
meclis için konuşmuyor
veya karar vermiyor.*

çıkarılmakta; kökleşse mevcut iktidar yapılarını çürümüş temellerinden sarsacak olan bu hareket böylece baltalanmaktadır. Bu kırılma, çoğu insanın, özellikle kararların oylanışı ve belirlenmesi sırasında yatay pratikler konusunda sınırlı deneyimleri nedeniyle bunları zaman ve güç kaybı olarak değerlendirmesi gibi, belli bazı zorluklar karşısında sabırsızlık gibi çeşitli açılardan algılanabilir; bir başka örnek de eylemde beklenen etki yaratılmadığında, bu kararları uygulamaya geçirecek kapasiteye ilişkindir.

Meclis Kararları

Belki de hem mahalle meclislerinde hem de mahalleler-arası meclislerde önerilen ve oylanmış kararların bir analizi bize bunun yerel düzeyde yeni fakat çabuk yayılan bir olgu olduğunu gösterecektir. İnaniyoruz ki, birbirleriyle çatışan kararlar meclis hareketinin anlaşılabilir toluğuyla ilgili olduğu kadar onun heterojen doğasıyla da ilişkilendirilebilir. Dördüncü mahalleler arası meclis örneğini ele alırsak, “insanlar kendilerini kendi meclislerinde yönetmelidir” ya da “Anayasa’nın insanların yönetimlerini onları meclise tabi kılarak engelleyen 22. maddesinin feshedilmesi” gibi örneklerde görüldüğü gibi gayet radikal önergelerin oylanmasının yanı sıra, “Şehir İdaresi Başkanı, Anibal Ibarra’nın özel yetkilerinin ortadan kaldırılması” ya da daha önce oylanmış “mahalle meclislerinin yasama organında söz ve oy hakkı”na talep eden oldukça ılımlı önergelerin de omlandığını görürüz.

Belli bazı grupların önergelerinde ise, özellikle CTA (Arjantin İşçi Birliği), MST (Birleşik Sol

Koalisyon’daki Sosyalist İşçi Hareketi) ve PO (İşçi Partisi)’ninkiler de, meclis hareketini kendi yönelimlerine uygun şekilde manevra ettirme gayreti görülebilir. Bunun açık (ve gülünç) bir örneği Beşinci mahalleler-arası mecliste, Ulusal Kongre’deki 2002 yılı yürütme bütçesinin kabulüne ilişkin görüşmelerin olduğu 13/02/2002 günü buraya bir yürüyüş yapılması yönünde çıkan kararın ardından, meclislerin Kongre’ye ulaştıklarında, alana daha önceden üzerinde CTA liderinin konuşma yapmakta olduğu bir sahnenin kurulmuş olduğunu görmeleridir. Olanacak önergelerin gözden geçirildiği sırada diğer örneklerin gün ışığına çıkması fazla uzun sürmedi; belirtmeliyiz ki bu önergelerden bazı-

ları, can çekişen PO’nun “özgür ve egemen Kurucu Meclis” çağrılarında görüldüğü gibi, açıkça parti manifestolarıydı.

Bununla birlikte bize göre en taze ve orijinal önergelerin daha önce sendika ve parti yapılarıyla iştilal etmemiş, ya da, en azından bu yapıların söylemlerince “beyni yıkanmamış” meclis üyelerinden gelmesi önemli ve olumlu bir noktadır. Ama yine de pek çok önergenin naif karakterine değinmeden edemiyoruz, tıpkı medya holdinglerinin

kamuoyunu şekillendirici etkisi olduğu gerçeğini göz ardı eden “kitle medyasının herhangi bir organı tarafından bilgi saklanması” önergesinde olduğu gibi.

Özgürlükçü ya da anarşist hareketin, genelde bu meclislerde sahnelenenlere ilişkin genel bir eylem çizgisi saptaması zordur; hatta biz bunun gereksiz olduğuna inanıyoruz. Bu grupların meclislere katılan pek çok üyesinin, 19 ve 20

Başkan De la Rúa'nın azledilmesinden günler önce, tanınmış bir özgürlükçü yazar olan Osvaldo Bayer'e bir radyo programında, ufukta bekleyen ülkenin siyasi ve ekonomik durumundaki değişimde kimin önderlik etmesi gerektiği soruldu. Bayer'in "bunu meclisler yapmalı, herkesin olan meclisler" şeklindeki cevabı, soruyu soran kişide küçümseme ve hayret içeren bir sessizliğe sebep olmuştu.

Aralık olaylarının hemen ardından henüz bu olgu önemsiz ve izole bir haldeyken, mahalle meclislerinin kurulmasına destek çıkma ve bu mesajı olumlu bir şekilde yayma konusunda çabaları oldu. Başkan De la Rúa'nın azledilmesinden günler önce, tanınmış bir özgürlükçü yazar olan Osvaldo Bayer'e bir radyo programında, ufukta bekleyen ülkenin siyasi ve ekonomik durumundaki değişimde kimin önderlik etmesi gerektiği soruldu. Bayer'in "bunu meclisler yapmalı, herkesin olan meclisler" şeklindeki cevabı, soruyu soran kişide küçümseme ve hayret içeren bir sessizliğe sebep olmuştu. O zaman çok az kişi bu karakteristiklere sahip bir hareketin kendiliğinden ortaya çıkabileceğini, yayılabileceğini ve bugünkü gücüne sahip olabileceğini tahayyül ediyordu. Biz anarşistler olarak inanıyoruz ki, bu kaynağı, meclislerin oluşturduğu değerli alanı, onlarla kendimizi zenginleştirmek için onların yataylık, dayanış-

ma, konuşma özgürlüğü, diğer meclislere saygı, özerklik ve değişik mücadeleler içinde koordinasyon gibi özelliklerini muhafaza ederek korumalı ve zenginleştirmeliyiz. Neredeyse hiç bilmeden ve bazen bize rağmen, bu meclislerin en başından beri –sözde olmasa da fiilen– federalizm, özerklik ve aşağıdan yukarı alternatif biçimlerin inşası gibi tarihsel özgürlükçü bayraklarımız yeniden ortaya çıktı. İnanıyoruz ki amacımız bu ilkelerin kaybolmasını, bozulmasını ya da en kötü biçimiyle sadece ilkeler olarak kalıp pratiklere dönüşmemesini engellemek olmalıdır.

Neyse ki daha öğrenilecek, yapılacak, geliştirilecek çok şey ve yürünecek çok yol var.

Buenos Aires, 22 Şubat 2002

Çev: Mehmet Müderris

